

Gemma Aubarell-Xavier Aragall,
Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed.)

Dades remeses

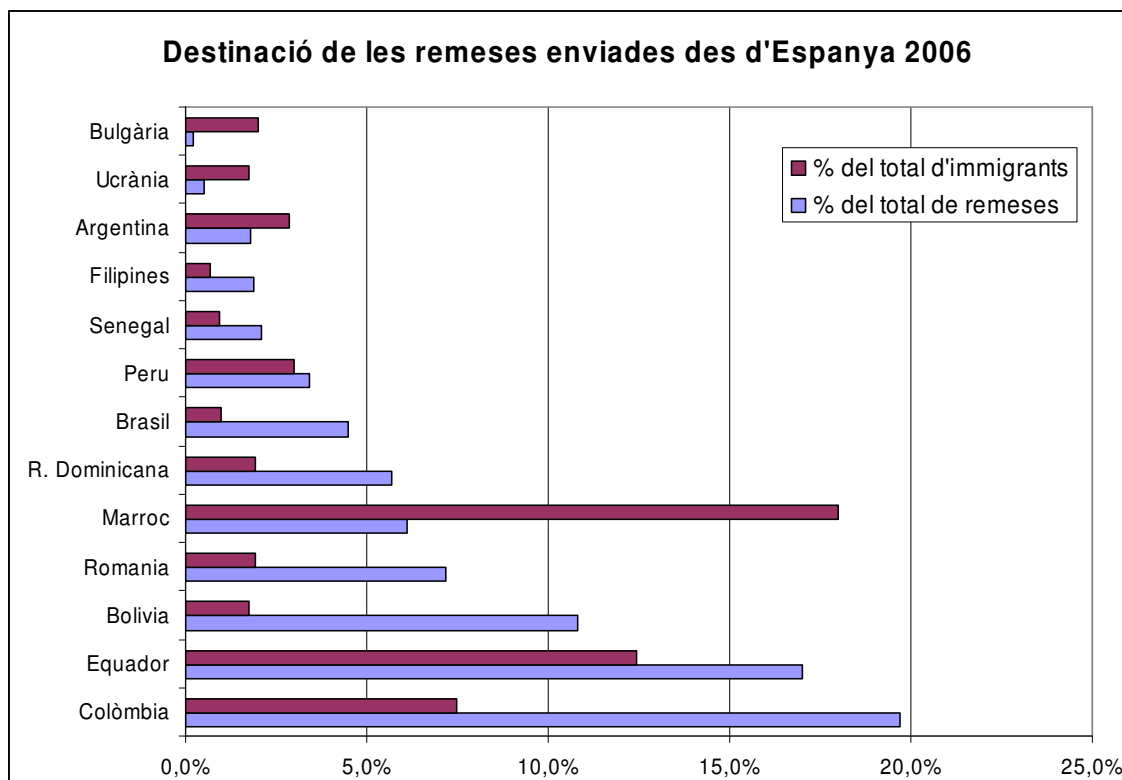
(les dades oficials disponibles sobre remeses realitzades pel Banc d'Espanya, no segreguen la informació per CCAA ni per províncies)

Remeses des d'Espanya 2006

% del total de remeses		Milions d'€	Remeses/PIB país d'origen en %	
Colòmbia	19,7%	1.341	Bolivia	8,52
Equador	17,0%	1.157	Equador	3,59
Bolivia	10,8%	735	Senegal	1,94
Romania	7,2%	490	R. Dominicana	1,49
Marroc	6,1%	415	Colòmbia	1,25
R. Dominican:	5,7%	388	Marroc	0,91
Brasil	4,5%	306	Romania	0,5
Peru	3,4%	231	Peru	0,31
Senegal	2,1%	143	Filipines	0,14
Filipines	1,9%	129	Argentina	0,07
Argentina	1,8%	123	Bulgària	0,06
Ucrània	0,5%	34	Ucrània	0,04
Bulgària	0,2%	14	Brasil	0,04

Font: remesas.org sobre dades del Banc d'Espanya

Font: remesas.org sobre dades del Banc d'Espanya

	Milions d'€	% del total de remeses	Nº de residents a nivell espanyol	% resident a Catalunya sobre el total d'Espanya
Colòmbia	1.341	19,7%	225.504	15%
Equador	1.157	17,0%	376.233	17%
Bolivia	735	10,8%	52.587	24%
Romania	490	7,2%	211.325	13%
Marroc	415	6,1%	543.721	31%
R. Dominican;	388	5,7%	58.126	27%
Brasil	306	4,5%	30.242	20%
Peru	231	3,4%	90.906	30%
Senegal	143	2,1%	28.560	34%
Filipines	129	1,9%	21.190	38%
Argentina	123	1,8%	86.921	23%
Ucrània	34	0,5%	52.760	19%
Bulgària	14	0,2%	60.174	8%

Font: remesas.org sobre dades del Banc d'Espanya i Observatorio Permanente de la Inmigración MTAS

Els principals corredors de remeses

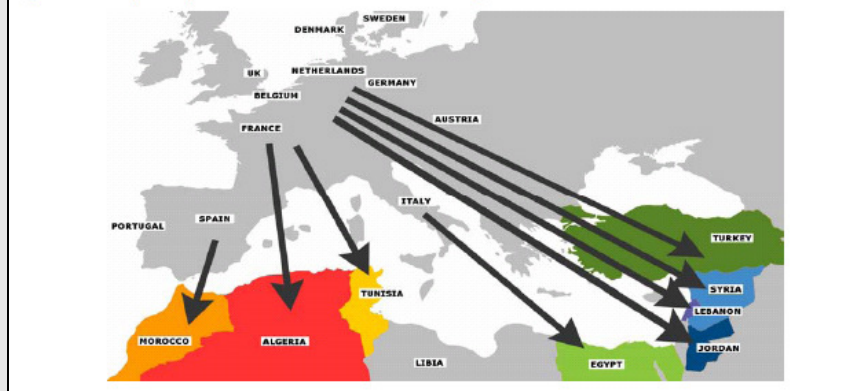
Les transferències de recursos per part dels immigrants residents a Espanya cap als seus països d'origen es van elevar el 2006 a més de 6.806 milions d'euros. Amb un creixement anual al voltant del 30% en els dos darrers anys, entrant a liderar el grup de països emissors de remeses en el sí de la Unió Europea.

Les recents tendències europees indiquen que els últims quatre anys les remeses enviades des de la UE a països tercers creixien en un 60%. En aquest context creix la importància del corredor mediterrani entre la UE i els països del sud. Un recent estudi del Fons d'inversions euro mediterrànies i partenariat (FEMIP), es destacava com prop del 90% de les remeses enviades als seus països per emigrants del Magrib i Turquia, procedeixen de la UE.

Table 3.5 Selected corridors in this study

Corridor	Host Country	Recipient Country
GT	Germany	Turkey
SM	Spain	Morocco
FT	France	Tunisia
FA	France	Algeria
IE	Italy	Egypt
GJ	Germany	Jordan
GL	Germany	Lebanon
GS	Germany	Syria

Figure 3.1 Graphical representation of selected corridors in this study

Així mateix, la Comissió Europea feia públic el 2007 l'estudi *The Volume and Geography of Remittances from the EU*, on també destacava el corredor amb els països d'Àfrica del Sud (Colòmbia i Equador) i de manera emergent un país de l'europa ampliada; Romania.

Remeses

Les remeses de diners, en tant que transferències privades d'estalvis que pertanyen a l'immigrant i les seves famílies que decideixen lliurement la seva utilització. No obstant els governs (i les institucions financeres) poden oferir als emigrants mesures per augmentar el volum de transferències de fons i orientar-ne la seva destinació (OCDE)

L'increment de l'ús de remeses per a l'estalvi i per a la inversió productiva ha de ser un objectiu econòmic estratègic per tal d'optimitzar el clima inversor als països receptors de les remeses (FMI)

L'impacte:

L'impacte de les remeses té un rol diferent en cada país, en funció de la seva situació econòmica i del marc temporal dels processos migratoris.

Qüestions principals:

- l'impuls econòmic que suposen a curt termini (millora dels ingressos) no tenen una translació automàtica sobre el desenvolupament econòmic. Perquè això passés caldrien canvis estructurals a llarg termini.
- com es poden aprofitar els enviaments de diners per promoure i ampliar l'accés als serveis financers en els països de recepció?
- l'actual creixement de remeses és suficient per contrarestar els costos de l'emigració, especialment el capital humà (mà d'obra especialitzada)?

El vincle remeses i desenvolupament:

A nivell mundial, les remeses s'han convertit en una de les **fonts més destacades i estables de finançament exterior pel desenvolupament**. Per a aconseguir que l'impacte d'aquests enviaments sigui efectiu és necessari facilitar xarxes formals i incentivar la mobilització de l'estalvi per tal que repercuteixin en un creixement real de les economies.

En aquest sentit és important incrementar l'**eficiència de les eines financeres per al desenvolupament**, nous instruments que haurien de ser creats amb l'objectiu d'atreure i canalitzar millor els estalvis dels emigrants per a així impulsar negocis i la creació d'ocupació potenciant el desenvolupament del país d'origen. Així, productes com els microcrèdits podrien generalitzar-se si s'establissin **convenis amb bancs comercials**.

Projecte legislatiu Congreso de Diputados

Proposició sobre remeses aprovada pel Congreso el 19 de desembre de 2006 (proposta original del Grup Socialista amb esmenes de CIU, ICV-IU i PP)

«El Congreso de los Diputados insta al Gobierno a:

1. Impulsar iniciativas que faciliten y fortalezcan los flujos de remesas, teniendo el abaratamiento de los costes de transferencia como uno de los objetivos prioritarios en línea con lo expuesto en el Consenso de Monterrey de 2002 y en la Cumbre de Naciones Unidas en Nueva York de 2005.
2. Impulsar medidas que faciliten el flujo de remesas y su encauzamiento a través del sistema bancario y otros sistemas regulados.
3. Facilitar la consecución de acuerdos comerciales entre entidades financieras de países emisores y receptores de remesas, especialmente con instituciones financieras receptoras en zonas rurales aisladas así como asociaciones sin ánimo de lucro como cooperativas de ahorro y crédito.
4. Tomar medidas en aras de una mayor protección al consumidor a través de una mayor transparencia del mercado como la mejor garantía de luchar contra el fraude, las comisiones abusivas y mejores tipos de cambio.
5. Reforzar el diálogo con las asociaciones de inmigrantes en España.
6. Impulsar medidas que permitan que las remesas tengan un impacto positivo en actividades de desarrollo así como los mecanismos que incrementen los proyectos y programas de codesarrollo en línea con el documento de consenso aprobado por el Consejo de Cooperación
7. Informar al Congreso dentro de los próximos seis meses del mapa de las remesas con origen en nuestro país

Normativa sobre l'enviament de remeses

MINISTERIO DE ECONOMÍA Y HACIENDA

ORDEN EHA/2619/2006, de 28 de julio, por la que se desarrollan determinadas obligaciones de prevención del blanqueo de capitales de los sujetos obligados que realicen actividad de cambio de moneda o gestión de transferencias con el exterior

<http://www.remesas.org/files/ordenremesas.pdf>

Aspectes apuntats des de la Comissió Europea:

I dins el marc de l'actual política de *Global Approach to Migration* (Plantejament Global sobre Migracions):

[...] establir mecanismes de cooperació en aquest camp amb institucions com el Banc Mundial i el Banc Europeu d'Inversions. Els esforços es concentraran en la millora de la recollida de dades, la reducció del cost de les transferències, la facilitació de l'ús del sector financer com canal de transferència u l'exploració de vies amb l'objectiu d'augmentar l'impacte de les remeses en les polítiques de desenvolupament.

A nivell del programa de cooperació UE-Àfrica, les àrees d'actuació inclouen remeses, bona governança, migració il·legal i tràfic de persones.

El Planteamiento global sobre la migración un año después: Hacia una política global europea en materia de migración COM(2006) 735 final

Amb projectes específics per als països de l'Est dins del programa AENEAS

Applying the Global Approach to Migration to the Eastern and South-Eastern Regions Neighbouring the European Union COM(2007) 247 final

Impulsar mecanismes de cooperació per facilitar la transferència de les remeses dels immigrants.

On circular migration and mobility partnerships between the European Union and third countries COM(2007) 248 final

Codesenvolupament:

D'eina de gestió (fre de les migracions) a aprofitar els fluxos migratoris per incidir positivament en el desenvolupament dels països d'origen.

Rere el concepte de **codesenvolupament** hi ha la idea de tenir en compte els efectes positius per al desenvolupament que suposa la mateixa mobilitat de les persones, i això des de la perspectiva del benefici mutu. Per fer efectiu aquest objectiu sembla necessari que tota estratègia de codesenvolupament contempli tres actors, el país d'origen, el d'acollida i el propi immigrant. La qual cosa implica:

- La idea de contemplar el desenvolupament des del seu vessant econòmic i humà, la qual cosa força a tenir en compte en cada projecte la incidència real del mateix per a la població implicada.
- L'aportació dels immigrants al país d'acollida no s'ha de traduir en una pèrdua per al país d'origen i tracta de situar als immigrants en el centre de la política de cooperació al desenvolupament.

Importància i us estratègic del codesenvolupament per part de les administracions públiques

Segons el concepte que es tingui de codesenvolupament, les Administracions implementen projectes amb orientacions diverses. Observant aquestes orientacions podem establir què entén l'Administració per codesenvolupament. Podem veure que com tendència general, l'Administració central donava un ús dels projectes de codesenvolupament orientats cap a la gestió i regulació de fluxos.

Tanmateix en les noves polítiques que estan en procés de crear-se, de les quals trobem referència en el Pla Director de Cooperació 2005-2008, s'introdueix la necessitat **d'articular els programes a nivell transnacional entre països d'origen i de destinació**. Per la seva banda, en les comunitats autònomes no existeix un clar denominador comú. Atès que no tenen competències per a la gestió de fluxos, hi ha una concentració en activitats estretament relacionades amb la cooperació al desenvolupament; és a dir, es reformulen alguns projectes d'aquesta àrea a d'introduir a l'immigrant com agent, o bé al fer repercutir el projecte en les zones d'origen d'aquests.

S'observa, no obstant això, que respecte a plans anteriors es dona una tendència al trasllat de l'orientació dels programes cap a la consideració dels fluxos migratoris com potencial per al desenvolupament, allunyant-se de funcions com la tornada o la gestió de fluxos.

A **nivell local** el model del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD), reuneix cooperació descentralitzada i municipalisme, coincideix a vincular la figura de l'immigrant com agent de cooperació, recollint uns objectius amplis, en els quals es reflecteix la intenció de portar a terme la gestió conjunta dels programes de desenvolupament.

Atès que els primers programes de codesenvolupament sorgeixen per iniciativa d'**actors no institucionals**, cal considerar si els recursos que disposa l'Administració pública en relació als recursos que tenen les organitzacions no institucionals actives en el codesenvolupament, així com el rol que juga l'Administració en la interacció amb els actors no institucionals, influeixen en l'orientació dels programes de codesenvolupament.

La implementació

Més enllà de l'experiència francesa, s'han desenvolupat, proposat o implementat polítiques de codesenvolupament a Espanya, Itàlia, Bèlgica i en menor mesura a Holanda. Els països sobre als quals s'estableixen programes de codesenvolupament han estat els de l'àrea del

Magreb, amb especial rellevància del Marroc, i a països subsaharians entre els quals destaquen Senegal, Gàmbia, i Mali. Cal tenir present que el marc de la Unió Europea per al cas dels països emissors, així com del procés d'integració regional Euro mediterrània per al cas dels països magrebins, no estaran al marge en l'elaboració d'aquestes polítiques. Així mateix, darrere d'una política, hi ha un conflicte o un problema que es vol gestionar, en aquest cas podem estar davant l'articulació de tres problemàtiques essencials: migracions internacionals, mundialització, i desenvolupament. De l'anàlisi dels programes de codesenvolupament, i la justificació dels governs que els impulsen podem establir quatre grans eixos d'actuació:

Control migratori: Una política d'ajut al desenvolupament vinculada a les migracions, amb l'objectiu de frenar la immigració mitjançant el desenvolupament dels països d'origen.

Gestió compartida: La gestió de les migracions internacionals no pot seguir sent competència exclusiva i sobirana dels estats d'acollida. La corresponsabilitat ha de ser present sobre aquells interessos compartits entre el país d'origen i el d'acollida.

Renovació de la cooperació al desenvolupament: Convertir la gestió dels fluxos migratoris en instruments al servei d'una cooperació al desenvolupament més eficient, redireccionant la cooperació al desenvolupament evitant efectes no desitjats.

Integració: Superació de disfuncions o reptes a la democràcia liberal que suposa la coexistència, o la presència de ciutadans d'altres Estats. Exercir la ciutadania aquí i allà (vinclè simultani país d'acollida/ país d'origen) com impuls per a l'acomodació de l'immigrant al país d'acollida.

Implementacions dutes a terme per diferents nivells de l'administració

		Orientació dels Programes					
		Retorn	Gestió de fluxos	Integració	Canalització de remeses	Articulació trnsnacional	Coop. Desenvolupament vinculant l'immigrant
Ambit estatal	Plan GRECO ¹	■	■				
	Plan Director de Cooperación ²					■	
	Plan Estrtrégico de Ciudadaní e Integración 1007-2010	■		■		■	
Ambit autonòmic	Pla valencià de la immigració 2004-2007	■					■
	Pla de Ciutadania i Immigració 2005-2008 ²						■
	Plan Vasco de Inmigración 2003-2005			■	■		■
	II Plan Regional para la Inmigración de la Comunidad de Madrid 2005-2007		■ ³		■	■	
Ambit local	Ayuntamiento de Madrid. Programa de Cooperación al Desarrollo.						■
	Programes de Codesenvolupament del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament			■		■	■
		1 No es va elaborar un calendari d'implementació de programes 2 No s'estableixen programes concrets 3 programes de recolzament en coordinació amb les polítiques del govern central. Elaboració pròpia a partir dels respectius plans					

Pla director de cooperació al desenvolupament 2003-2006

La idea de fons del **codesenvolupament** és posar en relació les migracions i el desenvolupament dels països d'origen a partir de l'elaboració d'unes polítiques d'immigració i de cooperació al desenvolupament que vinculin personalment cada immigrant d'aquesta relació i que el resultat de les quals tingui com a conseqüència el progrés i el desenvolupament tant del país d'origen com de la situació dels immigrants en el país de destinació. Per tant, els objectius del codesenvolupament són afavorir la integració social de les persones en el país que els acull, l'ajut al desenvolupament del país d'origen i l'establiment de relacions entre la societat d'origen i la que els ha acollit.

El codesenvolupament és una eina de desenvolupament a mitjà i a llarg termini.

Pla director de cooperació al desenvolupament 2007-2010

Codesenvolupament: tot tipus de polítiques i actuacions adreçades a gestionar de manera positiva la relació entre el desenvolupament i la migració, el que significa treballar -prèviament o paral·lelament- els aspectes i les polítiques d'integració i ciutadania.

-Potenciar la participació voluntària en accions de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament de les persones immigrades: fer de les persones immigrades actors de desenvolupament al sud i ponts entre comunitats i societats.

-Promoure, d'acord amb el Pla de Ciutadania i Immigració de la Generalitat de Catalunya, la integració de les persones immigrades

-Tenir present la dimensió de coneixement tècnic dels països i comunitats d'origen

-Promoure el contacte i el treball conjunt dels agents de la cooperació catalana, del món municipal, dels organismes de defensa i protecció dels drets humans i de les associacions de persones immigrades, per facilitar sinergies i en especial impulsar programes pluriennals de codesenvolupament en els municipis i les entitats municipalistes

Plan director de la cooperación española 2005-2008

el **codesenvolupament** apareix vinculat bàsicament, dins del Pla director a les **polítiques migratòries**:

La política de codesarrollo se ejecutará en coherencia con las políticas definidas desde el Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales y, específicamente desde la Secretaría de Estado de Inmigración y Emigración en coordinación con otras administraciones y agentes de la cooperación.

El que seria més concretament la concepció que hi ha al darrera:

Abordará la homologación de un modelo **multilateral** basado en la consideración de los **flujos migratorios** como una **fuerza de riqueza** para los **países de origen y destino**, y del codesarrollo como un **ámbito de actuación multicultural y transnacional**,

Comissió Europea

La comissió assumeix la correlació entre política d'immigració i desenvolupament on l'immigrant actua com a vector de desenvolupament (intercanvi capital humà, capital social, intercanvi de know-how). Cal però habilitar l'immigrant per fer-ho.

La CE va de presentar un informe sobre Migració i Desenvolupament el segon semestre de 2005 (*Migration and development: some concrete orientations COM (2005) 390 final*) hi ha tres àmbits destactas:

- diaspora communities o **comunitats transnacionals**: com reforçar les mitjans per impulsar la comunicació entre les comunitats transnaiconals i els seus països d'origen.
- com usar de forma eficient les **remeses d'immigrants** (més barates, més segures i més productives)
- com fer que la contractació de ma d'obra altament qualificada asseguri alhora una política de cooperació al desenvolupament coherent.

House of Commons, International Development Committee (2005) Migration and Development: How to make migration work for poverty reduction

L'informe apunta el fet que l'impacte de les migracions depèn de la naturalesa o tipologia de la migració i en els vincles que aquesta estableixi entre la societat d'origen i la d'acollida. L'informe analitza aspectes relacionats amb el brain-drain, el tràfic de persones humanes (*trafficking* i *smuggling*), els drets dels immigrants, la mobilitat temporal i el paper de la diàspora.

Principals recomanacions:

- Explorar les oportunitats per a tirar endavant programes que aportin un benefici mutu per a l'immigrant, per al país d'acollida i per al país d'origen.
- Assegurar-se que els immigrants tenen ple accés als serveis (provisions publiques) d'integració i que els seus drets estan protegits
- Establir sistemes flexibles de migracions temporals i circulars, i avaluar la manera de poder establir un retorn sostenible.
- Potencia, des de les instancies polítiques (*policy makers*) el flux de remeses, reduir-ne els costos d'enviament, i potenciar la inversió productiva per tal que les remeses ajudin a reduir la pobresa.
- Involucrar la diàspora en l'establiment d'estratègies de desenvolupament, l'enviament voluntari de remeses i el retorn sostenible.
- Establir projectes partenariats realistes i efectius tant a nivell bilateral entre el país d'origen i de recepció de l'immigrant, com a nivell multilateral per tal de gestionar les migracions de manera efectiva.